

John Brookes kerttervező

AZ ISMERETLEN ISMERŐS

Brookes úgy vélte, hogy a szinte kizárólag dekoratív célokat szolgáló, sokszor nehezen fenntartható, munkaigényes kertek helyett a kortárs kert legyen a használó igényeihez szabva, működjön a lakótér kiterjesztéseként, legyen egyszerűen fenntartható, mégis szép és igényes.

A rendszerváltás után az egyik első, Magyarországon megjelent nyugati kertépítészeti könyv a John Brookes által írt Kertek könyve volt.

„A szép és hasznos kert kialakításának kézikönyve” alcímet viselő, pazar képanyagú kötet egy merőben új kertépítészeti világra nyitott kaput a magyar olvasó számára.

Jóllehet sokunk polcán megtalálható, a szerzőről alig tudunk valamit, holott pár éve életmű-kiállítással tisztelgett előtte a londoni Kertmúzeum „John Brookes: A férfi, aki megalkotta a modern kertet” címmel.

A Nagy-Britanniában született *John Brookes* (1933–2018), aki mindig kikérte magának, hogy ő nem kertész, hanem kerttervező, munkásságát az ötvenes évek végén kezdte. Hamar felismerte, hogy a második világháború utáni megváltozott, modern életstílus az addigi tradíciókkal szembemenő, újfajta igényeket támaszt a kertekkel szemben is.

Szakítva a korábbi tervezői hagyománnyal, ugyanakkor építve más tervezők munkásságára is, Brookes lényegében paradigmaváltást hozott a kerttervezés filozófiájában, és mára evidenciaként kezelt elveket honosított meg a kertépítészetben Nagy-Britanniában és világszerte. Úgy vélte, hogy a szinte kizárólag dekoratív célokat szolgáló, sokszor nehezen fenntartható, munkaigényes kertek helyett a kortárs kert legyen a használó igényeihez szabva, működjön a lakótér kiterjesztéseként, továbbá legyen egyszerűen fenntartható, mégis szép és igényes.

Tervezési koncepcióját először az 1962-es Chelsea Flower Show általa tervezett bemutatókertjével prezentálta a nagyközönségnek. (A Chelsea Flower Show a legnagyobb brit kertészeti esemény, melynek a királyi család is rendszeres látogatója.)

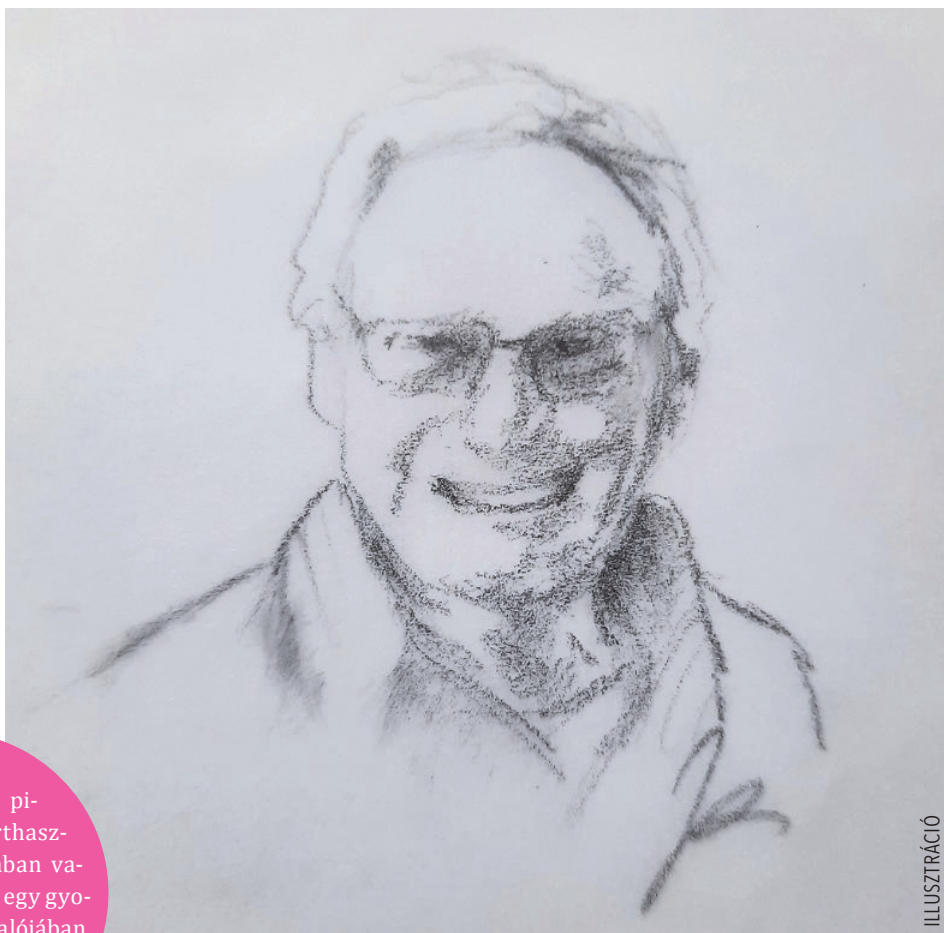
Brookes az általa tervezett – üdögélésre alkalmas modern pihenőhelyet és szobrot is magába foglaló – kisebb városi kerttel azt kívánta bemutatni, hogy egy olcsóbb, kisebb költségvetésű és fenntartási igényű kert is lehet a felhasználók igényeihez szabottan jól megtervezett, divatos és szép. Egyik első népszerűsítője volt a könnyen gondozható, kis fenntartási igényű kerteknek.

John Brookesra nagy hatással volt több amerikai tájépítész, de elsősorban *Thomas Church* szellemiségét tartotta meghatározónak. Church mérőföldkönek számító könyve, a *Gardens Are For People* (A kertek az emberekért vannak) inspirálta Brookes saját kertfilozófiája és ebből következő módszertana kidolgozására. Arra a megállapításra jutott, hogy általános sablonok helyett a kerttervezés során az ügyfél igényeiből és szükségleteiből kell kiindulni, hiszen „a kert alapvetően emberi használatra szánt hely” (John Brookes: *Room Outside*).

Brookes a kertet a lakótér szerves folytatásának tekintette, és a fentiekkel kapcsolatos gondolatait foglalta össze a *Room Outside* (Szoba a kertben) című első, 1969-es

„Az a hozzáállás teszi pihentetővé a kerthasználatot, ha tudatában vagyunk annak, hogy egy gyomokkal teli kert valójában maga a természet.”

John Brookes

ILLUSZTRÁCIÓ

FOTÓ: ISTVÁNFY ZSÓFIA, BOTANIKA KFT.

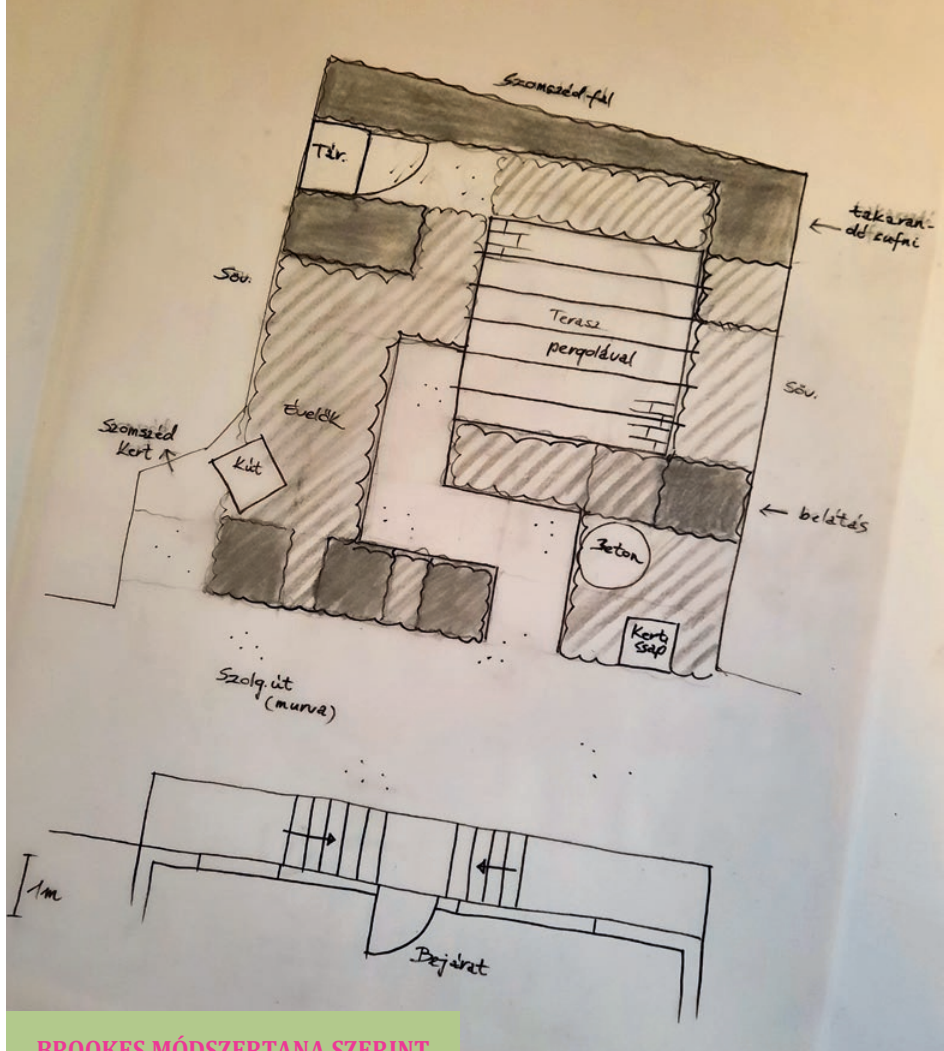
könyvében. Nézetei forradalminak hatottak, hiszen akkoriban a kert még inkább a ház látványos növényeket bemutató dekoratív keretként működött, semmint valódi funkcionális – pl. játszóhelyül vagy szabadterei nappaliként szolgáló – térként.

HATVANÉVES PÁLYAFUTÁSA ALATT VILÁGSZERTE TÖBB MINT 1200 KERTET TERVEZETT.

Brookes a kerttervezés konkrét módszertanát is megújította. A modern építészet és festészet – ezen belül főként *Piet Mondrian* – hatására fejlesztette ki az ún. grid-módszert (magyarul hálótér-módszer), melynek lényege, hogy az épített környezet valamely meghatározó elemét (pl. a lakóház ajtajának szélessége, kerítésoszlopok távolsága) alapul véve és ahhoz igazodva egy négyzetrácsot vetít az alaprajzra, ami egyfajta segédvonalul szolgál a tervezéshez, biztosítva a már meglévő építészeti elemek és a kert közti arányosságot, harmóniát.

John Brookes rendkívül befolyásos, termékeny és aktív szereplője volt a 20. század második fele, illetve a 21. század eleje kertépítészeti szcénájának. Hatvanéves pályafutása alatt világszerre több mint 1200 kertet tervezett. Híres kertjei közé tartozik a westminsteri apátságban lévő College Garden, a chicagói botanikus kertben lévő angolkert, vagy a Zespól park Lengyelországban. Egykori saját kertje a brit Denmansban ma is látogatható nyitott kert. Ugyanitt hozta létre első dizájniskoláját, amit később újabbak követtek Chilében, Japánban és Argentínában.

Emellett a világ számos országában adott elő és tanított, továbbá több mint kéttucatnyi könyvet írt, profi kerttervezők és hobbi kertészek generációit inspirálva Nagy-Britanniában és világszerre, így hazánkban is. (A *Kertek könyve* mellett magyarul is

BROOKES MÓDSZERTANA SZERINT A KERTTERVEZÉS FOLYAMATA AZ ALÁBBI FŐBB LÉPÉSEKBŐL ÁLL:

1. A személyes igények felmérése.
2. A telek felmérése és adottságainak megállapítása, ez alapján méretarányos helyszínrajz készítése.
3. A grid-módszer segítségével az alaprajzi mintázat kidolgozása.
4. Az előbbiek tartalommal kitöltése, döntés a felületekről, magasságokról, burkolatokról, építményekről és természetesen a növényekről, azaz a kertterv kidolgozása. Jóllehet a növények nála is fontos szerepet kaptak, de mindig a kert céljának, dizájnjának alárendelve jelentek meg, és a tervezés utolsó fázisában lettek pontosan meghatározva.

megjelent az *Apró kertek*, a *Kert a lakásban* és *A kertészet mesteriskolája* c. kötete.)

A brit és tengerentúli kertkultúráért tett szolgálataiért a Brit Birodalom Rendje kitüntetésben részesült (ennek a kitüntetésnek a magasabb fokozata jogosít fel a Sir előtag viselésére).

Még életében, 2017-18-ban retrospektív kiállítással tiszteltgett előtte a neves londoni Kertmúzeum *John Brookes: A férfi, aki megalkotta a modern kertet* címmel. A címadás nem véletlen, hiszen úgy tekintenek rá, mint a brit kertépítészeti modernizmus elindítójára, aki forradalmasította a kerti terekről való gondolkodást és az emberek kerthasználatát.

Istvánffy Zsófia

ISTVÁNFFY ZSÓFIA

kertépítési tanácsadó

SLOWGARDEN

Kertépítési tanácsadás
fenntartható kertek építéséhez

istvanffy.zsolia@slowgarden.hu

FOTÓ: LAC